

ПРЕДГОВОР

1. *Енциклопедија Републике Српске* је национална енциклопедија општег типа. Такве енциклопедије релативно су нова појава на бившем југословенском простору. Иако је било ранијих покушаја, прва модерна енциклопедија те врсте је четворотомна *Народна енциклопедија српско-хрватско-словеначка* (1925–1929), настала у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца. У Загребу је покренут амбициозни пројекат *Хрватске енциклопедије*. Од предвиђених 12 свезака, објављено је пет (1941–1945). У социјалистичкој Југославији објављено је осам свезака *Енциклопедије Југославије* (1955–1971). Због распада Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, од предвиђених 12 свезака њеног другог издања, објављено је шест (1980–1990). Различитом динамиком друго издање објављивано је на латиници и ћирилици, као и на словеначком, македонском, мађарском и албанском језику. Послије дезинтеграције Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, развијала се национална енциклопедистика као вид афирмације новонасталих држава и националних идентитета. Пројекат издавања *Енциклопедије Словеније*, започет 1987, завршен је 2002. објављивањем шеснаесте књиге. Завршена је и *Хрватска опћа енциклопедија* у 11 свезака (1999–2009). До 2017. објављена су два тома у три књиге (2010, 2011, 2013) од пројектованих десет томова *Српске енциклопедије*, док је једнотомна *Енциклопедија српског народа* објављена 2008. године. *Македонска енциклопедија* у два тома (2009) повучена је због контроверзи око садржаја појединих чланака. Израда *Енциклопедије Црне Горе* заустављена је у почетној фази реализације. Енциклопедистика на простору Босне и Херцеговине развија се сагласно њеном политичком уређењу. Пројекат *Енциклопедије Босне и Херцеговине* остао је (засад) у најави. Објављена су два тома *Хрватске енциклопедије Босне и Херцеговине* (2009, 2015), а реализација овог пројекта и даље је у току. Стварање и развој Републике Српске наметнули су потребу рада на њеној енциклопедији.

2. *Енциклопедија Републике Српске (ЕРС)* најзначајнији је и најзахтјевнији пројекат у досадашњем раду Академије наука и умјетности Републике Српске (АНУРС). *Енциклопедија* треба да послужи као незаобилазан приручник систематизованог знања из разних научних дисциплина, културе и умјетности, а намијењена је широком кругу корисника. Прије свега, она треба да допринесе ширењу знања о Републици Српској. Истраживачким приступом и научном обрадом предвиђених одредница, у *Енциклопедији* су приказана суштинска питања у вези са прошлошћу и садашњошћу Републике Српске и њеним духовним наслеђем (културом, обичајима, религијом). У њој посебне одреднице имају личности свих националних припадности које су оставиле трага у историјском, културном, духовном и другом наслеђу или оне које су својим дјеловањем афирмисале Републику Српску. *ЕРС* је јединствена и по томе што обухвата сва насељена мјеста у Републици Српској (којих је 2017. било 2.737). Обрада лексикографског садржаја базирана је на поузданим изворима, провјереним чињеницама и у науци прихваћеним резултатима истраживања.

Први корак у припреми и изради овог пројекта био је доношење Закона о *Енциклопедији Републике Српске* (Службени гласник Републике Српске, 38/07). Послије усвајања Закона, Влада Републике Српске именовала је Уређивачки одбор *ЕРС*, чији је задатак да организује рад на изради *ЕРС*. На конститутивној сједници Уређивачког одбора, одржаној 14. новембра 2007, изабрани су председник Уређивачког одбора, потпредседници и главни редактор *ЕРС*. Формиране су Централна редакција и 27 стручних редакција. Пошто је израда одредница о насељеним мјестима претпостављала теренска истраживања, у сарадњи са јединицама локалне самоуправе (општине и градови), основане су и 63 локалне редакције. Према Закону о *ЕРС*, Уређивачки одбор коначно одлучује о обликовању *ЕРС* – усваја Азбучник, критеријуме за писање одредница, критеријуме за ликовно-графичка рјешења и коначни изглед *ЕРС*. Централна редакција донијела је разне одлуке, правилнике, критеријуме за израду Азбучника, припремила упутства (касније дорађивана и усавршавана) за писање одредница о личностима, школама, библиотекама, музејима, позориштима, насељеним мјестима, које је усвојио Уређивачки одбор. На основу резултата конкурса (2012), усвојено је одговарајуће ликовно-графичко рјешење *Енциклопедије*. Због повећаног обима послова, као и бржег рјешавања текућих проблема, 2014. године именован је Извршни одбор Уређивачког одбора, који брине о континуитету рада на *ЕРС* – прати извршавање одлука Уређивачког одбора, рјешава различите организационе проблеме, утврђује динамику завршавања пристиглих текстова, прикупља нове текстове и илустративни материјал, те обавља друге послове које му повјери Уређивачки одбор.